

هدف و ماهیت:

گسترش مراکز بیمارستانی دارای اتاق عمل جراحی و نیاز روزافزون به افراد کاردان برای اداره اتاق های عمل جراحی، بیانگر نیاز جامعه به تکنسین اتاق عمل است. افرادی که می توانند درمسائل فنی، پزشکان جراح را یاری دهند. فارغ التحصیلان این رشته می توانند در اتاق عمل به جراحان کمک های لازم فنی را ارائه دهند. همچنین این دسته از متخصصان می توانند وسایل جراحی و استریل را جهت استفاده آماده نمایند و اداره اتاق عمل را به عهده گیرند. در سراسر دنیا برنامه اتاق عمل به دو صورت ارائه می شود: در حالت اول دانش آموختگان رشته ی کارشناسی پرستاری (پس از کسب مدرک لیسانس) در یک دوره ۱-۲ ساله برای ورود به اتاق عمل آموزش می بینند. در حالت دوم دانشجویان در مقطع کاردانی آموزش های عمومی دوره اتاق عمل را می گذرانند و برای ایفای نقش به عنوان فرد سیار و اسکراب آماده می شوند و سپس درصورت تمایل در یک دوره ی ۱/۵-۲/۵ ساله برای ایفای نقش به عنوان کمک اول جراح آماده می شوند. به عنوان مثال با نگاهی به انجمن پرستاران دانشگاه کارولینسکا مشخص می شود که پرستاران پس از طی دوره کارشناسی و اخذ پروانه کار به صورت RN، می توانند با گذراندن یک دوره دانشگاهی مصوب به مدت ۴۵ هفته (تقریباً یکسال) مدرک تحصیلی اتاق عمل دریافت نموده و به عنوان یک فرد با تجربه در اتاق عمل مشغول به کار گردند. و یا در کالج پرستاران اتاق عمل استرالیا، پرستاران پس از دوره کارشناسی و اخذ پروانه کار به صورت RN می توانند طی یک دوره دانشگاهی مصوب با گذراندن ۲۷ موضوع درسی به صورت پرستار متخصص قبل، حین و بعد از عمل در نقش های پرستار بیهوشی، پرستار سیرکولیت، پرستار ثبت، پرستار تجهیزات، کمک جراح، پرستار ریکاوری و بعد از عمل و پرستار بررسی و شناخت و آموزش به بیمار قبل از عمل فعالیت کنند.

نظری براساندارد های مراقبت از بیماران در انجمن پرستاران اتاق عمل آمریکا نیز نشان می دهد که دانشجویان دوره های تکنسین اتاق عمل می توانند تا دوره های تخصصی بالاتر ادامه تحصیل دهند. با ذکر این نکته که افراد هر دوره ای شرح وظایف خاص خود را دارند و نقش افرادی که دوره تخصصی را طی کرده اند با تکنسین اتاق عمل تفاوت دارد. با نگاهی بر استانداردهای مراقبت از بیمار در انجمن پرستاران اتاق عمل آمریکا نشان می دهد که دانشجویان دوره های تکنسین اتاق عمل می توانند تا دوره های تخصصی بالاتر ادامه تحصیل دهند. با ذکر این نکته که افراد هر دوره ای شرح وظایف خاص خود را دارند و نقش افرادی که دوره تخصصی را طی کرده اند با تکنسین اتاق عمل تفاوت دارند. با نگاهی به استاندارد های انجمن تکنولوژیست های جراحی (AST) نیز مشاهده می شود که افراد شاغل در اتاق عمل دارای مدارک متفاوتی می باشند به عنوان مثال تکنولوژیست های جراحی برای ایفای نقش اسکراب در سه سطح ۱-۲-۳ آموزش می بینند. در سطح اول فرد در عمل های عمومی وارد می شود در سطح دوم می تواند در عمل های تخصصی تر ایفای نقش نماید و در سطح سوم فرد در حوزه ی مدیریت نیز وارد می گردد.

رشته اتاق عمل در ایران درمقطع کاردانی بین سالهای ۱۳۶۶ تا ۱۳۸۰ و درمقطع کارشناسی پیوسته و ناپیوسته از سال ۱۳۸۷ در دانشکده های مختلف سطح کشور راه اندازی گردید. این رشته در دانشکده های پیراپزشکی و پیرپرستاری به دانشجویان ارائه میگردد. در این دانشکده ها گروه اتاق عمل متولی اداره دانشجویان در رشته اتاق عمل میباشد. در کشور ایران تاکنون رشته ای مشابه رشته کارشناسی اتاق عمل وجود نداشته است و دانشجویان در دوره های کاردانی اتاق عمل شروع به تحصیل نموده و در صورت تمایل به ارتقاء علمی و عملی خود با شرکت در کنکور کارشناسی ناپیوسته بعنوان پرستار در اتاق عمل یا سایر بخشها مشغول بکار میشوند.

ضرورت وجود حرفه و ارتقاء حرفه ای:

تکنولوژیستهای اتاق عمل عضو مهمی از تیمهای بهداشتی بوده که در تماس نزدیک با جراحان ، متخصصان بیهوشی و پرستاران در راستای تامین مراقبتی مطلوب برای بیماران فعالیت میکنند و از آن جا که سنگ زیربنایی رشد و توسعه یک حرفه ، آموزش آن حرفه میباشد. انتظار میرود که میزان نیاز به تکنولوژیستهای اتاق عمل سریعتر از حد متوسط افزایش یابد . علت این امر افزایش تعداد و انواع اعمال جراحی و رشد جمعیت و نیز افزایش تعداد و نیز افزایش میزان سالمندی است . (زیرا افراد سالمند نیاز به اعمال جراحی بیشتری دارند). از طرفی تغییرات وسیع و چشمگیر موجود در تکنیکهای جراحی نیازمند هم سطح شدن تکنسینهای جراحی بانقش ها و وظایف جدید بوده و برنامه آموزشی کنونی برای برآوردن نیازهای پرسنل اتاق عمل در آینده کافی نخواهد بود. و با ایجاد رشته کارشناسی اتاق عمل امکان دستیابی به بخشی از مهارت و دانش مورد نظر را پیدا خواهند نمود.

رسالت رشته :

رسالت رشته اتاق عمل در مقطع کارشناسی پیوسته تربیت نیروی انسانی آگاه ، متعهد و کارآمد است. که با کسب تواناییهای حرفه ای در اتاق عمل و بهره مندی از دانش و تکنولوژی روز ، خدمات مورد نیاز مراقبتی و آموزشی مقرون به صرفه را در بالاترین سطح استاندارد جهت تعمیم ، حفظ و ارتقاء سطح سلامت بیمار و جامعه ارائه دهند.

توانایی فردی مورد نیاز برای رشته:

برای انجام استانداردهای این حرفه ، صداقت و پایبندی به اصول اخلاقی ضروری است. یک تکنولوژیست اتاق عمل شایسته باید نگرشی مراقبتی نسبت به بیمار و دیگر اعضای تیمهای جراحی و محیط داشته باشد. وی بعنوان عضوی از تیم اتاق عمل ، باید قادر باشد که با سرعت و با دقت به جزئیات کار کند. قادر به اولویت بندی مسائل در شرایط اورژانس و پراسترس باشد، بنابراین نیاز به افرادی است که احساس مسئولیت شدید و شخصیت باثبات داشته، صبور و علاقمند به کمک به دیگران بوده و به نیازهای بیمار و دیگر اعضای تیم جراحی حساس باشند. و از آن جا که کار در اتاق عمل نیاز به ایستادن برای مدت زمان طولانی و توانایی برای جابجایی و بلند کردن اشیا سنگین دارد و فرد در معرض مناظر و بوهای ناخوشایند، بیماریهای مسری و مواد خطرناک قرار می دهد، فرد باید توانایی جسمی لازم را داشته باشد.

امکان ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر:

نظریه اینکه این رشته ، رشته ای کاملاً نوپا میباشد. در حال حاضر به نظر میرسد دانش آموختگان این رشته بتوانند در آینده در رشته های مرتبط مانند آناتومی ، فیزیولوژی ، مهندسی تجهیزات پزشکی ، کمک اول جراح و.... ادامه تحصیل دهند. اعضای این گروه امیدوار هستند که بتوانند با تلاش خود در جهت ارتقاء و اعتلای این حرفه گامی هر چند کوچک بردارند.

فرصت های شغلی :

اغلب تکنولوژیستهای اتاق عمل در بیمارستانها و مراکز مراقبتی سیار استخدام میشوند. اگرچه بیمارستانها اولین استخدام کننده این گروه میباشد اما انتظار میرود استخدام آنها در مراکز جراحی سیار، مراکز مراقبتی سرپایی و مطبهای پزشکان افزایش یابد. به هر حال به علت زمینه آموزشی وسیع و تخصصی که این افراد دارند، سازمانهای استخدام کننده و این دانش آموختگان میتوانند گزینه های زیر را نیز در نظر بگیرند.

تخصص یافتن در زمینه های مورد علاقه مانند جراحی قلب ، ارتوپدی و اطفال و....

استخدام توسط یک سازمان پزشکی برای ارائه محصولات آنها

آموزش تکنولوژیست های اتاق عمل .

خدمات نظامی

استخدام بعنوان مشاور

البته برخی از این مشاغل نیاز به دوره های آموزشی اضافی دارد.

طول دوره کارشناسی اتاق عمل :

طول دوره کارشناسی پیوسته رشته اتاق عمل ونظام آموزشی آن مطابق آئیننامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته وناپیوسته مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی است. مدت تحصیل حداقل ۴سال و حداکثر ۵سال(در شرایط خاص و با موافقت آموزش کل دانشگاه علوم پزشکی مثل مرخصی تحصیلی و.....) میباشد.

نام درس وتعداد واحدهای درسی :

تعداد کل واحدهای درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته اتاق عمل ۱۳۰ واحد به شرح زیر میباشد.
دروس عمومی : ۲۲ واحد ، دروس پایه ، اختصاصی و کارآموزی ۸۴ واحد ، کارآموزی در عرصه : ۲۴ واحد